

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “ALTERNATİF TURİZM” KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ METAFORLAR YARDIMIYLA ANALİZİ

Araş. Gör. Mahmut Taş
Süleyman Demirel Üniversitesi
mahmuttas@sdu.edu.tr

Araş. Gör. İsmail Düz
Süleyman Demirel Üniversitesi
ismailduz@sdu.edu.tr

Esra Ünlü
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
esraunlu_32@hotmail.com

Özet

Günümüzde turizm faaliyetleri çeşitlilik ve bu farklı faaliyetlere katılım noktasında gittikçe artmaktadır. Birçok ülkede, insanların gelir seviyelerinin artması, ulaşım imkânlarının ulaşım imkânlarının artması turizm sektörünün gelişmesi noktasında en önemli etmenlerdendir. Turizm bu gelişimine bağlı olarak bu faaliyetleri gerçekleştiren insanların beklentileri buna paralel olarak değişmekte ve çeşitlenmektedir. Turizm faaliyetine katılan farklı yaş düzeyinde ve farklı kültürel özelliklere sahip insanlar, turizm sektörünün çeşitlenmesine ve buna paralel olarak alternatif turizm faaliyetleri önem kazanmaktadır. Ortaöğretim öğrencilerinin “alternatif turizm” kavramına ilişkin algılarının ne yönde olduğunu ve bu algılarını hangi metaforlarla açıkladıklarını incelemeyi amaçlayan bu çalışma, nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 öğretim yılında özel ve devlet okullarında öğrenim gören 95 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Alternatif Turizm Kavramın Yönelik Öğrenci Metaforları Anketi” aracılığıyla toplanmıştır. *Araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır.* Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm kavramına yönelik kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar sekiz kategoride toplanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Alternatif turizm, Ortaöğretim öğrencileri, Metafor.

ANALYSIS OF THE SECONDARY EDUCATION STUDENTS' PERCEPTION ON THE ISSUE OF 'ALTERNATIVE TOURISM' VIA METAPHORS

Abstract

Tourism activities have been increasing on diversity and participating these diverse activities recently. The increasing of people's income level and the transportation facilities in many countries are the most important factors about the improving of tourism sector. According to this improvement, the people's expectations doing these kind of activities become varied and diversify. The people who are at different age and from different culture lead to vary the tourism activities and correspondingly alternative tourism activities become important. The most important results of this change is the need of varying tourism activities in ever-developing tourism countries. It seems that tourism sounds not only sea, beach and skiing but also different tourism branches especially in recent years. It is apparent that alternative many kind of tourism arises both in the world and in Turkey. Alternative tourism as a result of the change in the perception of tourism causes the perception of classical tourism and to arise different tourism branches. This study which aims to identify the secondary education students' perception on alternative tourism and to detect which metaphors they use to explain their perceptions is a descriptive research with qualitative research methods. The study group of this research is 95 secondary education students studying at private and state schools in the educational year of 2015-2016. The data have been collected via the Questionnaire of Students Metaphors on the Issue Alternative Tourism

reformed by the researcher. Phenomenological method was used in this research. The data was collected on the way of the question ‘What comes into your mind when you hear alternative tourism?’ asked to the students. The technique used in this research is content analysis technique. The metaphors of the secondary education students’ perception on alternative tourism divides in eight categories. These are ‘natural beauty’, ‘place and economical factors’, ‘diversity’, ‘social and cultural characteristics’ and ‘general perception’ of the expressing of alternative tourism.

Keywords: Alternative tourism, Secondary education students, Metaphors.

GİRİŞ

Hızlı biçimde değişen teknoloji ve buna paralel olarak farklılaşan toplumsal eğilimler ile birlikte gelişen ve kolaylaşan ulaşım olanaklarının en önemli sonuçlarından bir tanesi insanların boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerinde olan değişim ve farklılaşmadır. Bunun sonucunda ise insanların tatil sırasında hizmetine sunulan yeme içme olanakları, konaklama, alışveriş gibi olanaklarda günümüzde önemli değişimlere uğramıştır. Ulaşım alanında olan olanaklarının gelişmesi, gelir düzeyindeki olumlu değişimler ve buna paralel olarak seyahat eden insanların sayısının da artması insanların turizme olan bakış açılarını isteklerini de değiştirmiştir ülke ekonomilerinde önemli bir payı olan turizm gelirlerini artırma çabaları turizme olan bakış açılarını da değiştirmektedir. Ülkeler artan ve değişen turizm algılarının bir sonucu olarak ülke politikaları da yeni planlamalarla değişmektedir. Değişen turizm algıları ve değişen turizm beklentileri turizmin çeşitlenmesi noktasında en önemli etkenlerin başında gelmektedir. Turizmden olan gelir seviyesini artırmak yatırım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirmek ve yorucu çalışma koşulları sonucunda tatil kavramının bir ihtiyaç olduğunun farkına varılması, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması vb. nedenler dünyada turizm gelirlerinin artmasının ve turizm algılarının değişmesinin en önemli sebeplerdendir.

Özellikle 21. Yüzyılda artan eğitim faaliyetleri, gelişen kültür anlayışının en önemli sonuçlarından bir tanesi turizm algısının değişimidir. Mevcut durumda klasik turizm anlayışının dışında denizlerden iç kesimlere doğru yön değiştiren, dört mevsime yayılan, çevre kirliliğinin azaltılması noktasında yeni bir anlayışa geçilmesine farklı turizm türü anlayışı çabalarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bütün bu sebepler göz önüne alındığında turizm sektöründe; bireysel veya daha küçük gruplar halinde turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi turizm aktivitelerinin farklılaşması, turizmin daha uzun zamana yayılması ve farklı ortamlara uygulanması yeni turizm algısının en belirgin özellikleri arasında görülmektedir.

Alternatif turizm, kavramına bakıldığında kitlesel klasik turizme alternatif olarak gelişen turizm türlerini kapsayan geniş bir yapıyı ifade etmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından alternatif turizm; “sosyal ve ekolojik uyuma, yerel ve yabancı girişimcilerin işbirliğine ve gelişmede yerli malzeme kullanılmasına öncelik verme amacını güden bir turizm çeşididir” şeklinde tanımlanmaktadır (Uluslan vd., 2010).

Diğer bir tanımlamaya baktığımızda; “geleneksel ve klasik kitle turizmi ve şehir turizminin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla yeni turistik ürünlerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bir turizm çeşidi” olarak tanımlanmaktadır (Tosun vd., 2003). Alternatif turizm kavramının ortaya çıkması ve gelişmesindeki temel faktörlere baktığımızda, turizmin gittikçe artan olumsuz çevresel etkilerinin fark edilmeye başlanması, yeni turistik aktiviteler arayan turist sayısının artması, ekonomik ve çevresel etkenlerin daha fazla ön plana çıkması ve turizm pazarındaki genel bakış açısının değişmesi alternatif turizm çeşidine doğru kayması gibi nedenler gösterilmektedir(Yıldız ve Kalağan, 2009).

Alternatif turizm; doğal kaynakları koruyarak kaliteli bir çevre oluşturmayı ve yöre halkının turizm ile ilgili aktivitelerini kontrol ederek bu yönde ekonomik anlamda bir fayda almayı amaç edinmektedir. Bu nedenle sürdürülebilir gelişimi ve alternatif turizm kavramları arasında ilişki bulunmaktadır. Alternatif turizmde, doğa turizmi, çiftlik turizmi gibi seçenekler sürdürülebilir kalkınma adına önemli katkılar sağlamaktadır. Alternatif turizm kavramına baktığımızda farklı çalışmalarda “yumuşak turizm”, “korumacı turizm”, “yeşil turizm”, “doğaya yönelik turizm” ve eko turizm”, “uygun turizm”, “sürdürülebilir turizm”, “ilerleyici turizm” gibi farklı çeşitler ile beraber kullanılmaktadır (Dowling, 1993).

Alternatif turizm anlayışında, grup tüketim karşısında bireysel turlar daha fazla ön planda tutulmakta, büyük konaklama tesisleri yerine küçük ve orta boy işletmelerin seçimi daha fazla talep görmektedir. Bu anlayış doğrultusunda turistlerin konaklama ihtiyaçları, yerel ve kültürel öğelerin esas alındığı bir tarzda dizayn edilmiş küçük konaklama birimlerinde gerçekleşmekte, seyahatte tarifeli seferler veya kara, hava, deniz ulaşım araçlarının birbirine alternatif olarak kullanılacağı bir anlayış söz konusudur. Kitle turizmini tercih eden turizm anlayışına baktığımızda ucuza mal edilmesi yaklaşımının tersine alternatif turizme katılanlar ödeme noktasında daha esnek bir profil çizmektedirler (Altınay, 1996) Doğal kaynak stoklarını koruyarak temiz bir çevre meydana getirme ve yöre halkının turizm algısını da göz önünde bulundurarak yöre halkının ekonomik anlamda bir getiri sağlamamak alternatif turizm açısından son derece önemlidir. Alternatif turizm özellikle 1990'lı yılların ortalarından itibaren kullanılmaya başlanmış bir kavramdır ve talep noktasında sıkıntı yaşayan kitle turizmine karşı çıkarılmış olan bir yapıya sahiptir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:8).

Türkiye'nin tarihi ve kültürel değerler noktasında dünyanın çok az ülkesinde bulunan doğa güzellikleri ve iklim farklılıkları gibi farklı özelliklerine paralel olarak gelişen bir turizm potansiyeli bulunmaktadır. Türkiye, dağları, yaylaları, mağaraları, akarsuları, gölleri, termal kaynakları gibi farklı özelliklerinden dolayı önemli bir turizm yelpazesine sahiptir. Dünyadaki değişen hızlı ekonomik, siyasal, teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelere paralel olarak, turizme bakış açısında önemli değişikliklerin olduğu görülmektedir. Giderek lüks turizm hareketlerine katılım azalmakta, alışılmış turizm mekânları dışındaki turizm mekânları daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. Belirli bir süreç içerisinde ortaya çıkan yeni tip turist beklentileri, deniz, kum güneş üçgeninden çıkarak doğa ile iç içe daha sade bir biçimde düzenlenmiş olan tesislerde, doğal ve temiz bir çevrede vakit geçirme biçiminde şekillenmiştir. Türkiye'de mevcut olan doğal, tarihi ve kültürel varlıklarını koruyabilmek ve sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla son yıllarda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye'de turizm sektörü ile ilgili çalışmalar 1960'lı yılların başında planlı kalkınma dönemiyle birlikte başlamıştır. Sürdürülebilirliğin gerçekleştirilebilmesi ve dünya turizm hareketliliği içinde ülkenin bir hedef olarak sahip olduğu yerin daha üst sıralara taşınabilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2013 Eylem Planı ve 2023 Stratejik Plan uygulamaya konulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan bu çalışmalarda turizm ürününün çeşitlendirilmesi konusunda önemli atılımlar içerisine girmiştir. 2023 Turizm Stratejisi'nde hedef olarak belirlenen turizm çeşitleri; sağlık turizmi ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, eko turizm ve yayla turizmi, deniz turizmi, kongre ve fuar turizmi olarak belirtilmektedir.(TKTB, 2007).

Değişen bu turizm algısının öğrenciler tarafından algılanması ve bunlar hakkındaki düşünceleri alternatif turizmin doğru biçimde algılanması ve ülke ekonomisine katkı sağlaması noktasında son derece önemlidir. Alternatif turizmin ne anlama geldiği ne amaçla kullanıldığı neleri kapsadığı ülke ekonomisi açısından ne derece önemli olduğunun ortaya konulması alternatif turizmin Türkiye gelişimi noktasında önemli katkılar sağlayacaktır

Araştırmanın Amacı

Günümüzde ülke ekonomilerinde önemli sektörlerinden biri olan turizmin çeşitlenmesi ve gelişmesi son derece önemlidir. Bu doğrultuda insanların ilgisi güneş, plaj ve kumda faydalanmayı esas alan deniz turizminden çok doğa turizm ve kültürel turizm doğru kaymaktadır. Gelişen iletişim araçları, bilgi ve kültür seviyesini gittikçe artması, büyükşehirlerin bunaltıcı atmosferi insanların doğal, tarihi ve kültürel yönden zengin ve keşfedilmemiş yerlere yönelmesi noktasında önemli sebeplerdendir. Bu nedenle, kültürel değerlerin ve öğelerin ön plan çıktığı, tarihi eserlerin günden güne daha fazla değer kazandığı turizm etkinliklerine olan talep her geçen gün daha fazla artmaktadır.

Bu çalışma, ortaöğretim öğrencilerinin turizm kavramı ile ilgili algılarını metaforları yolu ile tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Bu çerçevede aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

1. Ortaöğretim öğrencileri alternatif turizm kavramını açıklamada hangi metaforları kullanmaktadırlar?
2. Ortak özellikleri dikkate alındığında alternatif turizm kavramına yönelik metaforları hangi gruplar altında toplanabilir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden “olgubilim” kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni, farkında olduğumuz fakat ayrıntılı ve derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız kavramlar üzerine yapılmış olan çalışmalarda kullanılmaktadır. Olgubilim tümüyle yabancı olmadığımız aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları ortaya çıkarmak amacıyla yapılan çalışmalarda başvurulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Evren ve Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evreni, 2015–2016 öğretim yılında, Isparta’da eğitim görmekte olan 95 ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımının Yüzdeler Oranları Ve Frekansları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	50	52,08
Erkek	45	46,87
Toplam	95	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan toplam 95 öğrencinin 27’si kız ve 23’ü erkektir. Diğer bir ifadeyle, çalışma grubunun % 54’ini kızlar, % 46.’ini ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı hazırlanırken, bireylerin sahip olduğu algıları ortaya çıkarmada *metaforların bir araç olarak kullanıldığı* farklı araştırmalar incelenmiştir (Alger, 2009; Aydoğdu, 2008; Cerit, 2008; Guerrero ve Villamil, 2002; Inbar, 1996; Öztürk, 2007; Pishghadam ve ark., 2009; Pishghadam ve Navari, 2010; Saban 2004, 2008, 2009; Saban ve ark., 2006; Semerci, 2007; Shaw ve ark., 2008; Töremen ve Döş, 2009 Bilgen, N., Şahin, M. H., & Karatepe, A. (2014).). Yapılan çalışmaların bazılarında likert tipi, çoğunluğunda ise katılımcıların açık uçlu cümleleri (Örneğin, *yenilenebilir enerji... gibidir, çünkü... veya Öğretmen... benzer, çünkü ...*) tamamlamaları istenmiştir.

İlgili araştırmalara dayanarak, bu araştırmada da ortaöğretim öğrencilerinin, *alternatif enerji* kavramına ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmak için, öğrencilerin her birinden “alternatif enerji... Gibidir; tamamlanması istenmiştir. Bu amaç için öğrencilere, “alternatif enerji ... gibidir; ibarenin yazılı olduğu kâğıt verildi. Öğrencilerden bu ibareyi kullanarak ve sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini dile getirmeleri istendi. Saban (2009), metaforların bir araştırma aracı olarak ele alındığını, çalışmalarda “*gibi*” kelimesinin genellikle “metaforun konusu” ile “metaforun kaynağı” arasındaki bağı daha açık bir şekilde çağrıştırmak için kullanıldığını belirtmiştir. Ayrıca cümlede “*çünkü*” kelimesine yer verilerek katılımcıların kendi metaforları için bir *gereğe* sunmalarının istendiğini de ifade etmiştir. Öğrencilere alternatif enerji kavramına ilişkin kendi metaforlarını yazmaları için yaklaşık 10 dakikalık bir süre verildi. Öğrencilerin kendilerinin yazdığı bu kompozisyonlar, birer “belge” ve “doküman” olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu çalışmada, elde edilen verilerin değerlendirilmesinde *içerik analizi* tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Öğrencilerin geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleştirildi. Bu aşamalar şunlardır (Yıldırım ve Şimşek, 2006; Saban 2004, 2008, 2009): (a) Adlandırma Aşaması, (b) Tasnif Etme (Eleme ve Aritma) Aşaması, (c) Kategori Geliştirme Aşaması, (d) Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması ve (e) Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması.

Adlandırma Aşaması: Bu aşamada öncelikle araştırmaya katılan öğrenciler tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapıldı. Bu amaç doğrultusunda adayların yazılarında, metaforların belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakıldı. Her öğrencinin sunduğu kâğıtta dile getirilen metaforlar kodlandı (örneğin, *termal turizm*, *dağcılık*, *kayak* vb). Herhangi bir metaforun yazılmadığı kâğıtlar işaretlendi.

Tasnif Etme (Eleme ve Aritma) Aşaması: Bu aşamada “metafor analizi” (Moser, 2000’den akt., Saban ve ark., 2006) ve “içerik analizi” (Yıldırım ve Şimşek, 2006) teknikleri kullanılarak her metafor, parçalara ayrıştırıldı ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri veya ortak özellikleri bakımından analiz edildi. Bu amaç için öğrencilerin yazdıkları metaforlar tekrar tek tek okunup gözden geçirilerek, her metafor (a) metaforun konusu, (b) metaforun kaynağı ve (c) metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından analiz edildi.

Bütün öğrenciler geçerli metafor üretmemişlerdir. “Zayıf yapılu metafor” olarak ifade ettiğimiz; herhangi bir metafor kaynağını içermeyen kâğıtlar, herhangi bir gerekçenin sunulmadığı kâğıtlar, birden fazla kategoriye ait özellikleri içeren metaforlar ve mantıksız veya alternatif enerji kavramının daha iyi anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmayan metaforlar araştırma kapsamının dışında tutulmuştur. Bu araştırmada üç kâğıt herhangi bir metafor kaynağını içermemesi, bir kâğıt herhangi bir gerekçenin sunulmaması ve altı kâğıt da mantıksız veya coğrafya kavramının daha iyi anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmaması gerekçesiyle elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır (toplam dört kâğıt). Katılımcıların zayıf yapılu metaforları içeren kâğıtların ayıklanmasından sonra, toplam 42 adet *geçerli metafor* elde edildi. Bu aşamada, bu metaforlar dizildi ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her metaforu temsil eden öğrenci yazılarından birer *örnek metafor ifadesi* seçildi. Böylece, metaforların her biri için, onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnek metafor ifadelerinin derlenmesiyle birlikte bir *“örnek metafor listesi”* oluşturuldu. Bu liste, iki temel amaca yönelik olarak derlendi: (a) Metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak.

Kategori Geliştirme Aşaması: Bu aşamada, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metaforlar, *alternatif enerji* kavramına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından irdelendi. Bu işlem esnasında özellikle 46 metafor hakkında oluşturulan “metafor listesi” dikkate alınarak, katılımcılar tarafından üretilen her metafor *alternatif enerji* kavramına ilişkin sahip olduğu bakış açısına göre belli bir tema ile ilişkilendirilerek, toplam 5 farklı kavramsal kategori oluşturuldu.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerin *alternatif enerji* kavramı hakkında geliştirdikleri metaforlarla ilgili olarak, elde edilen bulgular tablolar halinde sunularak alt başlıklar halinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Tablo 2: Ortaöğretim Öğrencilerinin “Alternatif Enerji” Kavramına Yönelik Ortaya Koydukları Geçerli Metaforlar (Frekans Durumuna Göre), Öğrenci Sayısı Ve Yüzdeleri

Metafor Sırası	Metaforun Adı	Frekans (f)		Toplam	Yüzde (%)
		Kız	Erkek		
1	Olağan şeyin dışında	2	1	3	% 3,12
2	Değişik turizm	1	2	3	% 3,12
3	Çok çeşitli	1	1	2	% 2,08
4	Sıra dışı	1	-	1	%1,04
5	Ekstra turizm	-	1	1	%1,04
6	Çeşitli turizm	3	1	4	%4,16
7	Var olanın dışında	2	2	4	%4,16

8	Kış turizmi	1	2	3	% 3,12
9	Kazanç	-	1	1	%1,04
10	Yüzme turizmi	3	2	5	%5,20
11	Teleferik	1	-	1	%1,04
12	Palandöken	1	-	1	%1,04
13	Mevsimlik turizm	1	-	1	%1,04
14	Ekonomik turizm	-	1	1	%1,04
15	Bilimsel turizm	-	1	1	%1,04
16	Sualtı turizmi	1	-	1	%1,04
17	Yayla	2	1	3	% 3,12
18	Doğal güzellik	1	2	3	% 3,12
19	Rafting	1	1	2	% 2,08
20	Spor turizmi	-	2	2	% 2,08
21	Dağcılık	1	1	2	% 2,08
22	Tırmanma	1	-	1	%1,04
23	Eğlence turizmi	-	2-	2	% 2,08
24	Seyahat	1	1	2	% 2,08
25	Yaz turizmi	3	2	5	%5,20
26	Kar	-	1	1	%1,04
27	Kültürel turizm	-	1	1	%1,04
28	Antalya	1	-	1	%1,04
29	İzmir	1	-	1	%1,04
30	Bursa	1	-	1	%1,04
31	Kaplıca turizmi	3	2	5	%5,20
32	Peri bacaları	1	1	2	% 2,08
33	Turist	2	1	3	% 3,12
34	Yeni kültürler	-	1	1	%1,04
35	Travertenler	1	1	2	% 2,08
36	Deniz	3	2	5	%5,20
37	Kum	2	1	3	% 3,12
39	Güneş	3	1	4	%4,16
40	Termal kaplıcalar	1	1	2	% 2,08
41	Tarihi yerler	-	1	1	%1,04
42	Fotoğraf turizmi	-	1	1	%1,04
43	Din turizmi	1	1	2	% 2,08
44	Deniz oteli	1	1	2	% 2,08
45	İkinci plan	-	1	1	%1,04
46	Sağlık turizmi	1	1	2	% 2,08
Toplam		50	45	96	100,0

Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm kavramına yönelik kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar sekiz kategoride toplanmıştır. Bunlar; “doğal güzelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm, “mekân ve ekonomik unsurların” ifadesi olarak alternatif enerji, “çeşitliliğin ” ifadesi olarak alternatif turizm, “sosyal ve kültürel özelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm, “genel bir algılama ile alternatif turizm kategorileridir.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Tablo 3: Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Kategoriler	Metaforlar	Metafor frekansı	Metafor adedi
1-Doğal güzelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm	Yayla, doğal güzellik, rafting, kar, deniz, kum, güneş, fotoğraf çekimi, deniz oteli	23	10
2- Mekân ve ekonomik unsurların” ifadesi olarak alternatif enerji	Palandöken, peribacaları, Antalya, İzmir, Bursa, travertenler, teleferik, kazanç, ekonomik turizm	11	9
3- Çeşitliliğin ” ifadesi olarak alternatif turizm	Olağan şeyin dışında modern, değişik turizm çeşitleri, ekstra turizm, var olanın dışında, bilimsel turizm, tırmanama	17	7
4- “Sosyal ve kültürel özelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm	Kültür turizmi, kültürel turizm, yeni kültürler, tarihi yerler	4	4
5- Genel bir algılama ile alternatif turizm	kış turizmi, sualtı turizmi, dağcılık, yaz turizmi, kaplıca turizmi, termal turizm, alternatif turizm, din turizmi, sağlık turizmi, turist, yüzme turizmi, mevsimlik turizm, spor turizmi	41	15
Toplam		96	46

Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Ortaöğretim öğrencilerinin, “alternatif turizm” kavramı ile ilgili üretmiş olduğu metaforlar 5 farklı kategori halinde incelenmiştir.

Doğal güzelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm

Alternatif Turizm” in daha çok doğal güzellikler olarak algılandığı bu kategoride toplam 23 öğrenci tarafından kullanılmış olan 10 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar; Yayla, doğal güzellik, rafting, kar, deniz, kum, güneş, fotoğraf çekimi, deniz oteli şeklindedir

Mekân ve ekonomik unsurların” ifadesi olarak alternatif enerji

Alternatif Turizm” in daha çok maddi ve ekonomik unsurlar bu kategoride bulunmaktadır. Bu kategori altında toplam 9 metafor 11 öğrenci tarafından belirtilmiştir. Bu metaforlar Palandöken, peribacaları, Antalya, İzmir, Bursa, travertenler, teleferik, kazanç, ekonomik turizm şeklindedir.

Çeşitliliğin ” ifadesi olarak alternatif turizm

Alternatif turizmin çağrıştırdığı çeşitli alt turizm kavramlarının bulunduğu kategoridir. Bu kategori altında da toplam 17 öğrenci tarafından kullanılan 7 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlar; Olağan şeyin dışında modern, değişik turizm çeşitleri, ekstra turizm, var olanın dışında, bilimsel turizm, tırmanama şeklindedir.

Sosyal Ve Kültürel Özelliklerin” İfadesi Olarak Alternatif Turizm

Sosyal kültürel ve tarihi değerlerin bulunduğu bu kategoride toplam 4 öğrenci tarafından kullanılmış olan 4 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlara baktığımızda; Kültür turizmi, kültürel turizm, yeni kültürler, tarihi yerler şeklindedir.

Genel Bir Algılama İle Alternatif Turizm

“Alternatif Turizm” kavramını bilinen en genel anlamda algılayan katılımcıların oluşturduğu bu kategoride toplam 41 öğrenci tarafından kullanılmış olan 15 adet metafor bulunmaktadır. Bu metaforlara baktığımızda kış

turizmi, sualtı turizmi, dağcılık, yaz turizmi, kaplıca turizmi, termal turizm, alternatif turizm, din turizmi, sağlık turizmi, turist, yüzme turizmi, mevsimlik turizm, spor turizmi şeklinde oluşmuştur.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, orta öğretim öğrencilerinin “turizm” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforları ortaya çıkarmak ve bu metaforları belirli kategoriler altında toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu araştırmanın bulguları, bazı hususları ön plana çıkarmaktadır: Öğretim sürecinde metaforların kullanımı ile ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar, gerek coğrafya ile, gerekse diğer eğitim alanları ile ilgili ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerinin, ayrıca öğretmen adaylarının bir çok kavramla ilgili algılarını, bakış açılarını metaforlar yolu ile ortaya konmasında faydalı olmuş ve ilgili kavramların öğretim sürecinde yapılacak planlamalarda bir rehber niteliği kazanmıştır. Ortaöğretim Öğrencilerinin Alternatif Turizm kavramına yönelik kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar sekiz kategoride toplanmıştır. Bunlar; “doğal güzelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm, “mekân ve ekonomik unsurların” ifadesi olarak alternatif enerji, “çeşitliliğin ” ifadesi olarak alternatif turizm, “sosyal ve kültürel özelliklerin” ifadesi olarak alternatif turizm, “genel bir algılama ile alternatif turizm kategorileridir. Çalışmaya bakıldığında öğrencilerin alternatif turizmin farklı çeşitleri üzerinde durdukları görülmektedir. Son yıllarda popüler turizmin dışında ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayacak olan alternatif turizmin önemi gittikçe artmaktadır. Öğrencilerin alternatif turizm noktasında yeterli düzeyde bilgilendirilmeleri alternatif turizmin gelişimi tercih edilmesi noktasında son derece önemlidir. Bu noktadan hareketle sosyal bilgiler öğretim programı içerisinde alternatif turizmin ağırlığı artırılabilir. Ayrıca öğrencilerin alternatif turizme ilişkin görüşlerini farklı öğrenim kademelerinde yapılacak olan çalışmalar ile belirlenebilir. Elde edilen sonuçlar ile öğretim kademelerinde yer alan öğrenciler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

Alger, C. (2009). Secondary teachers' conceptual metaphors of teaching and learning: changes over the career span. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 25 (5), 743-751.

Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar yardımıyla analizi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Bilgen, N., Şahin, M. H., & Karatepe, A. (2014). Meslek Lisesi ve Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin termal turizm kavramına yönelik düşüncelerinin metaforlar yolu ile analizi. *SDU International Journal of Educational Studies*, 1(2), 80-87.

Dowling, R. K., 1993. An Environmentally Based Approach to Tourism Planning. PHD Thesis, School of Biological and Environmental Sciences, Murdoch University, Western Australia.

Guerrero, M.C.M. and Villamil, O.S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ELS teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6(2), 95-120. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2010, 2(2), 600-622 621

Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C., 2008. Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

Inbar, D. (1996). The free educational prison: metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.

Pishghadam R., & Navari S. (2010). Examining Iranian language learners' perceptions of language education in formal and informal contexts: A quantitative study. *The Modern Journal of Applied Linguistic*, 1(January), 171-185.

Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.

- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 6, 461-522.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. İlköğretim Online, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip olduğu metaforlar. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2), 281-326
- Shaw, D., Massengill, B. & Mahlios, M. (2008). Preservice teachers' metaphors of teaching inrelation to literacy beliefs. Teachers and Teaching: Theory and Practice, 14 (1), 35-50.
- Töremen, F. ve Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 9, 1973-2012.
- Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı (TKTB), 2007. Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013,Ankara.<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf>.Erişim Tarihi: 03.11.2016.
- Uluslan, Y., Batman, O., 2010. Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:23. Konya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, Z. Kalağan, G., 2009. Alternatif Turizm Kavramı ve Çevresel Etkileri, <http://www.yerelisyaset.com/pdf/kasim2008/9.pdf> Erişim Tarihi: 24/04/2016.